

WANDELPUZZELTOCHT

Amersfoort

Koppelpoort - Museum "FleHITE" - Sint-Joriskerk - Hofje "De Armen de Poth" - Kamperbinnenpoort - Muurhuizen - Mondriaanhuis - Amersfoortse Kei en nog veel meer!

Afstand: 4 km

Wandelpuzzeltocht door Amersfoort Welkom in het middeleeuwse hart van Nederland!

- In deze wandelpuzzeltocht van ongeveer 4 km worden 30 multiple choice vragen gesteld over allerlei interessante bezienswaardigheden die je op je route door Amersfoort zult tegenkomen. De antwoorden op deze vragen zijn soms eenvoudig te vinden op informatieborden die vlak bij - of tegen de gevel van - de desbetreffende bezienswaardigheid zijn aangebracht. Er zijn echter ook een aantal vragen die je niet zo maar 1-2-3 kunt beantwoorden. Hierbij is het de bedoeling dat je de bezienswaardigheid, het museum of attractie daadwerkelijk bezoekt óf raad vraagt bij de VVV c.q. de plaatselijke bevolking. Uiteraard staat het je vrij om het internet te raadplegen. Kortom: Aan jou de keuze hoe je de puzzeltocht maakt!
- Het is niet noodzakelijk om de wandelpuzzeltocht vanaf vraag 1 te doorlopen. Je bepaalt zelf bij welke vraag je wilt beginnen;
- In de puzzel kom je achter de antwoorden bij vraag 16 t/m 30 de volgende notatie tegen: A<getal> -> P<getal>. Voorbeeld: A3 -> P7. Dit betekent dat de letter achter het antwoord op vraag 3 de 7^e letter vormt van de oplossing van deze wandelpuzzeltocht (NB: De letter "A" staat voor "Antwoord", de "P" voor "Positie");
- De tocht kan het beste in de periode **april t/m half oktober** worden gemaakt. De kans dat alle toeristische voorzieningen open zijn, is dan het grootst.
- Alle antwoorden van deze wandelpuzzeltocht kun je terugvinden op: <https://www.puzzeltochtonline.nl/wandelpuzzeltochten/nederland/utrecht/amersfoort/antwoorden>
- Heb je vragen over deze wandelpuzzeltocht? Laat het ons weten via: info@puzzeltochtonline.nl.
- We wensen je veel plezier toe bij het maken van deze wandelpuzzeltocht!

Koppelpoort (stadszijde)

Belduna

Pittoresk stadsgezicht: Hoek Westsingel - Kleine Spui

Huis "Groot Tinnenburg" op Muurhuizen 25

Colofon

Tekst, fotografie en vormgeving:

Marco Durieux

Copyright puzzeltocht:

©2018-2022 Belduna

We beginnen onze wandelpuzzeltocht schuin tegenover de Onze Lieve Vrouwetoren: bij het VVV-kantoor aan de Breestraat 1. Vanaf deze locatie wandelen we de Breestraat in en gaan na 80 meter linksaf de Bollebruggang in. Direct na het bruggetje steken we de Westsingel over en slaan meteen rechtsaf. Na ongeveer 150 meter zien we aan onze linkerhand, op huisnummer 47, de middeleeuwse **Mannenzaal van het St. Pieters en Bloklands Gasthuis**.

1. Hoeveel bedsteden bevinden zich in deze zaal?
a.	18	G
b.	20	V
c.	22	A
d.	25	E

Schuin tegenover het gasthuis zien we de prachtige façade van Museum Flehite. Dit museum brengen we op een later moment uiteraard een bezoekje. Nu wandelen we eerst verder over de Westsingel en gaan na 30 meter linksaf het Kleine Spui op. Op huisnummer 18 vinden we de **Amersfoortsche Bierbrouwerij**.

2. Wat is de naam van deze bierbrouwerij?
a.	Het Klaverblad	IJ
b.	De Klok	P
c.	De Kroon	O
d.	De Drie Ringen	H

Een kleine 50 meter verder bereiken we de monumentale **Koppelpoort**: het bekendste historische bouwwerk van Amersfoort.

3. Welke bewering over de Koppelpoort is onjuist?
a.	Ze bestaat uit een waterpoort en een landpoort	C
b.	Ze werd rond 1425 gebouwd	Z
c.	Aan de buitenkant van de landpoort ligt een stuw die het waterpeil van de Eem op de juiste hoogte houdt	E
d.	Haar restauratie in 1886 was het begin van Amersfoorts monumentenzorg	J

Via het Grote Spui (overzijde van het Kleine Spui) lopen we de binnenstad weer in. Na een kleine 100 meter slaan we linksaf. We zijn nu op het Zand. Op huisnummer 37 zien we de **Sint-Aegtenkapel**.

4. Van welk gebouw maakte deze kapel deel uit?
a.	Van een pastorie	U
b.	Van een verpleeghuis	A
c.	Van een armenhuis	P
d.	Van een klooster	M

Op het Zand 29, bevindt zich de fraaie **Sint-Franciscus Xaveriuskerk**.

5. Welke bouwstijl heeft de voorgevel van deze kerk?
a. Art Deco	W
b. Hollandse Renaissance	R
c. Gotiek	A
d. Neoclassicisme	O

Zodra we het einde van het Zand hebben bereikt, slaan we rechtsaf de Bloemendalse Binnenpoort in. Bij de eerstvolgende straat gaan we opnieuw rechtsaf en komen terecht in de Muurhuizen. Aan het einde van deze smalle straat wandelen we rechtdoor de brug over. Hier zien we direct aan onze rechterzijde, op Breestraat 78, de ingang van **Museum Flehite**: het historische museum voor Amersfoort en het Eemland.

6. Wat betekent het woord "flehite"?
a. "Flehite" is een oud-Nederlands woord voor "stromend beekje" en verwijst naar de Leusdense Beek die dwars door de stad loopt. In het Amersfoortse dialect wordt dit een "flehite" genoemd	T
b. "Flehite" is de oud-germaanse naam voor Amersfoort. In de Middeleeuwen werd deze naam verbasterd tot "Flehite"	K
c. "Flehite" is de oorspronkelijke naam van de Amersfoortse kunstkring. Deze naam werd na de Tweede Wereldoorlog aangepast in "Flehite"	A
d. "Flehite" was een gouw, een soort provincie in het rijk van Karel de Grote, dat het huidige Eemland omvatte. Door een schrijffout is het "flehite" geworden	D

We lopen enkele meters terug, slaan net voor de brug rechtsaf en komen vervolgens terecht op de Langegracht. Op huisnummer 36 vinden we de **Elleboogkerk**. Op 22 oktober 2007 woedde in deze kerk een grote brand. Hierbij ging de beroemde Armando-collectie verloren.

7. Hoe wordt de Elleboogkerk ook wel genoemd?
a. De Onze Lieve Vrouwe ter Eem	E
b. De Onze Lieve Vrouwe ten Hemelopneming	N
c. De Onze Lieve Vrouwe ter Nood	H
d. De Onze Lieve Vrouwe ten Troon	L

We wandelen verder over de Langegracht. Aan het einde van deze gracht zien we recht voor ons een overdekte hal.

8. Wat is de naam van deze hal?
a. Groentehal	B
b. Vishal	E
c. Kaashal	W
d. Vleeshal	A

Vanuit de Langegracht, waar we zojuist vandaan kwamen, lopen we linksaf de Langestraat in. Dit is de winkelstraat van Amersfoort. Na enkele meters zien we aan onze rechterhand de **Lutherse kerk**.

9. Welk dier is boven op de toren van de Lutherse kerk te zien?

a. Een haan	P
b. Een zwaan	O
c. Een ooievaar	V
d. Een leeuw	S

Net voorbij de Lutherse Kerk slaan we linksaf de Krommestraat in. Na enkele meters wandelen we rechtsaf de Peperstraat in. Deze brengt ons naar de Hof, het centrale plein van Amersfoort. Op de **Boterwaag**, die aan de Sint-Joriskerk is vastgebouwd, bevindt zich een torentje. Wanneer op het hele uur de klokjes van dit torentje gaan klingen, komen twee figuren in het torentje naar buiten.

10. Welke twee figuren zijn dit?

a. Sint Joris en de draak	R
b. Sint Franciscus en de ooievaar	T
c. Sint Nicolaas en de schimmel	N
d. Sint Bernard en de hond	L

We gaan de monumentale **Sint-Joriskerk** van binnen bekijken. In deze kerk bevindt zich een fraai doksaal.

11. Wat is een "doksaal"?

a. Een houten of stenen wand die in een kerk het schip scheidt van het priesterkoor	T
b. Een bibliotheekzaal voor het bestuderen van religieuze documenten	S
c. Een klein reserveorgel	I
d. Een zevenarmige kandelaar	U

We verlaten de kerk en wandelen linksaf de Zevenhuizen in. Bij de eerste straat gaan we linksaf. We bevinden ons opnieuw in de Langestraat. Na 40 meter buigen we linksaf de Groenmarkt op. Recht voor ons, op het adres Appelmarkt 15, zien we het middeleeuwse **Mandaatshuisje**.

12. Welke naam had dit huisje in de tweede helft van de 18^e eeuw?

a. Onder de Kastanjeboom	O
b. Onder de Seringenboom	D
c. Onder de Lindeboom	R
d. Onder de Appelboom	F

Op de Appelmarkt houden we rechts aan en komen terecht in de Kerkstraat. Aan het einde van deze straat gaan we rechtsaf de Muurhuizen in. Na 10 meter slaan we linksaf. We bevinden ons nu op de Blauwebruggang. Na de brug gaan we linksaf en komen terecht op de Weverssingel. Een kleine 20 meter verderop lopen we rechts de Spieringsteeg in. Aan het einde van deze smalle steeg gaan

we rechtsaf de Teut in. Op het punt waar deze straat de Coninckstraat bereikt, zien we schuin rechts voor ons de ingang naar het hofje "De Armen de Poth". Dit hofje was vroeger eigendom van de "Broederschap van de Heilige Geest". We gaan het hofje in en lopen rechts om de Regentenkamer heen en zien voor ons de 16^e eeuwse Rochuskapel.

13. Welke taak werd niet uitgevoerd door de Broederschap van de Heilige Geest?
a. Ziekenverpleging	A
b. Opvang van pelgrims	K
c. Armenzorg	M
d. Verbouw van voedsel	E

We verlaten het hofje bij de Rochuskapel en wandelen linksaf de Pothstraat in. Aan het einde van deze straat slaan we rechtaf de Sint Annastraat in. Na de kruising met de Kamp begeven we ons in de straat Achter de Kamp. Hier zien we nog een gedeelte van de **tweede stadsmuur** van Amersfoort. Na 150 meter gaan we rechtsaf de Kreupelstraat in. Bij de eerstvolgende straat gaan we linksaf de Kamp op. Op het adres Kamp 2 zien we een fraaie gevelsteen boven de voordeur hangen.

14. Welke tekst staat op deze gevelsteen beschreven?
a. De Koffiemolen	R
b. De Snuifmolen	S
c. De Draaimolen	N
d. De Betonmolen	E

Enkele meters verderop zien we de machtige **Kamperbinnenpoort**.

15. Welke bewering is onjuist?
a. De Viepoort vormde de eerst verdediging van de stad circa 1300	G
b. De Viepoort lag aan de oostzijde van de Kamperbinnenpoort en werd afgebroken in de 16 ^e eeuw	P
c. Aan de Voorpoort werden in de 14 ^e /15 ^e eeuw de twee, nog bestaande, torentjes toegevoegd	E
d. De Kamperbinnenpoort is een overblijfsel van een landpoort die deel uitmaakte van de 14 ^e eeuwse ommuring van Amersfoort	A

We wandelen onder de Kamperbinnenpoort door en wandelen linksaf de Muurhuizen in. Op huisnummer 109 zien we het **Secretarishuisje**.

16. Welk motief bevindt zich boven de vensters van dit huisje?
a. Een eikel	A12 -> P7
b. Een roos	A12 -> P10
c. Een vlinder	A12 -> P13
d. Een schelp	A12 -> P4

Op Muurhuizen 97 bevindt zich de **Plompe- of Dieventoren**.

17. Welke tekst kraste Janus Michaelszoon in 1723 in de wand van zijn cel?
a.	Ik zie het niet meer zitten	A7 -> P12
b.	Ik heb zo veel berouw	A7 -> P1
c.	Ik hou van je, Aegje	A7 -> P8
d.	Ik zit hier onschuldig	A7 -> P5

We lopen onder de poort van de Plompe- of Dieventoren door en steken de Zuidsingel over en slaan meteen rechtsaf. Na een kleine 100 meter steken we opnieuw de Zuidsingel over en komen terecht in de Schoutensteeg. Aan het einde van deze steeg wandelen we linksaf opnieuw de Muurhuizen in.

18. Welke tekst staat vermeld op de gevelsteen van Muurhuizen 35?
a.	D Silvere Schaer	A4 -> P11
b.	D Scherpe Saegh	A4 -> P15
c.	D Gvlde Vysel	A4 -> P8
d.	D'Hovte Clomp	A4 -> P6
19. Naar welke heilige was het **Gasthuis** op Muurhuizen 33 vernoemd?
a.	Sint-Anna	A9 -> P7
b.	Sint-Christoffel	A9 -> P14
c.	Sint-Elisabeth	A9 -> P12
d.	Sint-Franciscus	A9 -> P2
20. Welke stelling over het **Koetshuis** op Muurhuizen 30 is onjuist?
a.	In 1787 verbleef stadhouder Willem V en zijn vrouw, Wilhelmina van Pruisen, tijdelijk in het huis van Benjamin Cohen	A11 -> P4
b.	Het huis van Benjamin Cohen bevindt zich aan de Zuidsingel	A11 -> P11
c.	In dit koetshuis stond alleen een paard waarop Wilhelmina van Pruisen zat toen zij, in juni 1787 bij de Goejanvanwellesluis door de patriotten aangehouden werd	A11 -> P15
d.	Een patriot was een burger in de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden die aan het einde van de 18 ^e eeuw democratisering wilde stimuleren en aan het absolutisme van een falende stadhouder Willem V een halt wilde toeroepen	A11 -> P6
21. Wat was de oorspronkelijke functie van **Huis "Groot Tinnenburg"** op Muurhuizen 25?
a.	Archief van de stad Amersfoort	A6 -> P5
b.	Verdedigingswerk voor de waterpoort	A6 -> P1
c.	Gemeentelijk tolhuis	A6 -> P12
d.	Koninklijke tinsmederij	A6 -> P10

Na Huis "Groot Tinnenburg" lopen we de gracht over en slaan meteen rechtsaf de Kortegracht op. Na 50 meter zien we aan onze linkerzijde, op huisnummer 11, het **Mondriaanhuis**.

22. In welk jaar werd de wereldberoemde kunstschilder Pieter Cornelis Mondriaan geboren?
a. 1870	A3 -> P9
b. 1871	A3 -> P5
c. 1872	A3 -> P10
d. 1873	A3 -> P13

We vervolgen onze puzzeltocht over de Kortegracht en wandelen bij de eerste straat linksaf de Mooierstraat in. Aan het einde van deze straat slaan we linksaf de Scherbierstraat in. Deze gaat over in de Muurhuizen.

23. Uit welk jaar dateert de gevelsteen aan het **Huis "Nieuwenburg"** op Muurhuizen 5-7?
a. 1645	A14 -> P9
b. 1646	A14 -> P15
c. 1647	A14 -> P7
d. 1648	A14 -> P11
24. Welke bekende Nederlander werd in 1547 in **Huis "Bollenburgh"** (Muurhuizen 17-19) geboren?
a. Pieter Both (eerste Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië)	A2 -> P3
b. Johan van Oldebarnevelt (landsadavaat en raadspensionaris)	A2 -> P6
c. Jan Tollius (componist)	A2 -> P14
d. Steven van der Hagen (eerste admiraal van de Vereenigde Oost-Indische Compagnie)	A2 -> P12

Bij de eerste straat gaan we rechtsaf en komen terecht in de Weeshuisgang. Direct na de brug steken we de Zuidsingel over en slaan meteen linksaf.

25. Welke latijnse tekst staat vermeld onder het wapenschild aan de voorgevel van **Huis "Cohen"** aan de Zuidsingel 38?
a. Carpe diem (Pluk de dag)	A15 -> P6
b. Gloria non est meum (Niet in mijzelf roem ik)	A15 -> P1
c. Amor omnia vincit (Liefde overwint alles)	A15 -> P8
d. Dominus mihi Adjutor (God is mijn helper)	A15 -> P11

We vervolgen onze route over de Zuidsingel. Bij de eerste straat gaan we rechtsaf en komen terecht in de Herenstraat.

26. Welke bewering over de voormalige Herenpoort is juist?
a. De poort diende om in tijden van nood ongemerkt de stad te verlaten	A5 -> P4
b. De poort diende om de stad na sluitingstijd binnen te komen	A5 -> P13
c. De poort diende om het stadsafval snel af te kunnen voeren	A5 -> P10
d. De poort gaf toegang tot het Droogerseiland waar men de was kon laten drogen	A5 -> P14

Net voor het bruggetje over de stadsgracht slaan we rechtsaf het fraaie wandelpad "Plantsoen Oost" in en bereiken na ongeveer 120 meter de **Waterpoort "Monnikendam"**.

27. Welk water stroomt onder deze poort door?
a. De Eem	A13 -> P15
b. De Heiligenbergerbeek	A13 -> P2
c. De Barneveldse Beek	A13 -> P9
d. De Hoevelakense Beek	A13 -> P4

We vervolgen onze weg. Na een kleine 100 meter slaan we rechtsaf de Kleine Haag in. Op de hoek van deze straat met de Zuidsingel bevindt zich de ingang van de laat middeleeuwse **Mariënhof**.

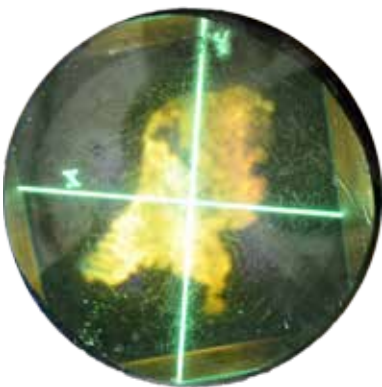
28. Wie waren in 1478/1479 de eerste bewoners van de Mariënhof?
a. De Celzusteren van Sint-Ursula	A10 -> P14
b. De Zwarte Zusters van de Heilige Augustinus	A10 -> P1
c. De Zusters van de Orde van Maria Visitatie	A10 -> P7
d. De Zusters der Birgittinessen	A10 -> P8

We lopen terug de Kleine Haag in, slaan na een kleine 30 meter rechtsaf en bereiken de Grote Haag. Aan het einde van deze straat zien we links van ons de **Amersfoortse Kei**.

29. Hoe zwaar weegt deze Kei?
a. 5.177 kg	A1 -> P5
b. 5.717 kg	A1 -> P12
c. 7.157 kg	A1 -> P3
d. 7.571 kg	A1 -> P11

We wandelen de Arnhemsestraat (winkelstraat) in en komen terecht op de Varkensmarkt. Hier buigen we linksaf de Westsingel in. Na een kleine 100 meter gaan we rechtsaf het bruggetje over en bereiken de **Onze Lieve Vrouwetoren**. In het midden van deze toren, op de begane grond, zien we in de vloer een bijzonder nulpunt aangegeven.

30. Wat toont dit nulpunt?
a. Het toont het zwaartepunt van het droge land-oppervlak van Nederland	A8 -> P6
b. Het toont het middelpunt van de omgeschreven cirkel van Nederland	A8 -> P14
c. Het toont het middelpunt van de omgeschreven rechthoek van Nederland	A8 -> P4
d. Het toont het kadastraal middelpunt van Nederland	A8 -> P7

Dit was de laatste vraag van onze wandelpuzzeltocht door het historische centrum van Amersfoort. Je hebt nu in totaal 15 letters én 15 letterposities verzameld. Deze vormen gezamenlijk de naam van een voormalig verdedigingswerk in Amersfoort dat in het jaar 1830/1831 werd afgebroken.

Weet jij om welk verdedigingswerk het gaat? Vul dit tot slot op de volgende pagina als oplossing in. Succes!

OPLOSSING:

1.	2.		3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
----	----	--	----	----	----	----	----	----	----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Even voorbij de Onze Lieve Vrouwetoren bevindt zich het VVV-kantoor aan de Breestraat 1: het begin- en eindpunt van onze toeristische wandelpuzzeltocht.

We hopen dat we je met deze puzzeltocht een leuke dag in het historische centrum van Amersfoort hebben bezorgd!

Vond je deze toeristische puzzeltocht leuk?

Probeer dan ook deze eens:

Autopuzzeltocht: Linge en Lek

Afstand: 126 km

Route:

Gorinchem - Arkel - Kedichem - Leerdam - Asperen - Acquoy - Rhenoy - Beesd - Buren - Tiel - Zoelen - Culemborg - Everdingen - Vianen - Gorinchem.

Autopuzzeltocht: Utrechtse Heuvelrug

Afstand: 160 km

Route:

Doorn - Cothen - Wijk bij Duurstede - Amerongen - Rhenen - Veenendaal - Renswoude - Austerlitz - Zeist - Soesterberg - Amersfoort-Zuidwest - Soest - Soestdijk - Lage Vuursche - Utrecht-Oost - Bunnik/Vechten - Driebergen - Doorn.

Wandelpuzzeltocht: Harderwijk

Afstand: 4 km

Bezienswaardigheden:

Hortuspark, Oude stadhuis, Molen "De Hoop", Vischpoort, Schapenhoek, Stadsmuur, Grote of Onze-Lieve-Vrouwe Kerk, Stadsmuseum, Catherinakapel, Marius van Dokkum Museum.

Disclaimer:

Belduna stelt zich aansprakelijk noch voor enige schade onverhoopt ontstaan door onjuiste informatie in deze puzzeltocht, noch voor schade aan jouw persoon, je medegenoten, je eigendommen of aan derden tijdens het maken van deze puzzeltocht.